

14. 1. 23

PROMEMORIA

beträffande möjligheter att uppnå besparingar
vid Terwakoski bruk.

Åberopande de synpunkter, som jag tidigare haft tillfälle att framhålla, synes det mig riktigt att till förnyad pröfning framlägga frågan om genomförande af alla de åtgärder, hvilka kunna bidra till kostnadernas nedbringande, ty rådande konjunktur och Bolagets ställning fordra en långt gående sparsamhet. Konjunkturen kan förbättras, men troligt är att det varar många år, innan någon känner omsvängning i förhållandet mellan de stigande lumpprisen och de fallande priserna på våra fabriker inträffar. Det politiska världslaget tyder ej heller på en snabb ökning i konsumtionen af högvärdig vara. Ehuru Bolagets ställning ej är dålig, är den dock icke likvid och höga räntor jämte stora skatter belasta omkostnaderna.

FÖRVALTNINGEN. Man kan icke med skäl säga att företaget är öfverorganiserat. Tvärtom borde ökad arbetskraft af lägre kategori anställas för genomförandet af en noggrann kalkylation, som saknas, Nyanställda arbetsförman af senare datum: sägen, snickeriet och brukshästarna hafva rättfärdigat sig. Däremot kan förenklingar i den högre administrationen vidtagas.

Under en lång följd af år arbetade tekniska ledarens nuvarande assistent som skiftesmästare och något behof af ändring i detta afseende gjorde sig icke gällande. Förändringen i hans tjänsteställning framkallades af att befördringsmöjlighet skulle beredas åt anställda, hvilka bruket ej ville undvara och afstå åt konkurrerande företag. Assistenten har numera hand om det nystartade handbruket, men för framtiden fordrar ej heller detta arbete helt en tekniskt bildad person. Befattningen kan indragas eller innehafvaren belastas med nya uppdrag.

Driftsingenjörens berättigande är något för tidigt att bedöma, emedan befattningen endast för ett år sedan upprättades. Behofvet gjorde sig dock starkt gällande efter senaste disponentombyte, genom hvilket bruket beröfvades sin enda maskintekniskt utbildade ar-

betskraft. Hans närmaste uppgift att följa med maskin- & bränsletekniskt ekonomisk drift har tillsvidare ej kunnat göra sig gällande till följd af flere tekniska nyinstallationer och omändringar, som tagit hela hans tid i anspråk och för hvilka han ännu detta år behöfs. En intensivare öfvervakning öfver sågen, torfupptagningen, elektriska- & ångcentralerna, snickeriet, remontverkstaden, bränsle- & smörjolfjeförbrukning m.m.d. torde dock behövas, än den tekniska ledaren för pappersbruket och icke sakkunnig ledning medhina och kunna åstadkomma. Befattningen kan för undvikande af bakslag blott under vissa omständigheter indragas.

Af den tekniska personalen finnes vidare en öfvermaskinförare, hvars befattning delvis är en sinekur. Innehafvaren hade en ombetrodd och värderad ställning inom samhället och var placerad som salsmästare. Emellertid visade han sig ej kunna fylla denna plats, kunde ej heller för sin nedsatta syn återgå till sitt förra arbete, hvarigenom lämpligt arbete för honom icke stod tillbuds. Befattningen borde utan hänsyn till det beklagliga i innehafvarens ställning, vid första möjliga tillfälle indragas.

Kontorschefen anställdes i god tid före kontorets öfverflyttning från Helsingfors i tanke att han vid det gamla kontoret skulle praktisera en tid med bokföringen och öfvertaga densamma eller ev/ föra den utländska korrespondensen. Flyttningens realiserande gaf dock ett på bruket oförutsett resultat och kontorschefens verksamhet kom därigenom att omgestaltas. Hans arbete har nu underlättats⁴ disponentens genom en mera detaljerad handläggning af diverse sekundära frågor, som kräfva enhetlig behandling. Därjämte verkar han framgångsrikt som skyddskårschef och ledare af sport och det samhällslif, som förenar och bevarar kontakten mellan tjänstemän och arbetare. Men befattningen kan indragas genom arbetets fördelning mellan disponenten och kontorspersonalen eller innehafvaren belastas med nya uppdrag.

I öfrigt torde kontorspersonalen vara behöflig, ehuru korrespondentens arbete icke är intensift, men uppväges af hans stora språkkunskap, som ännu kan utnyttjas för den ryske marknaden, så snart densamma låter sig bearbeta.

Fast anställd byggmästare har Boleget haft sedan maj 1918.

Den lifliga byggnadsverksamheten har rättfärdigat denna befattning, som dock numera kan indragas. Hans arbete fördelas mellan driftsingeniören och förmannen för remont- & utarbetarena samt vid behöf anlitas expert.

Biträdande agronomen bör kunna undvaras sedan jordbruket erhållit egen kontorist och jordbrukspraktikanten torde icke göra skäl för sin aflöning.

Disponentbefattningen är nödvändig för så vidt öfvervakningen, sammanhållningen och försäljningen fordra enhetlig ledning. Det arbete som innehafvaren bör prestera, är emellertid i högsta grad beroende af organisationen och arbetsfördelningen i öfrigt. Skulle verkställande direktören förverkliga en ifrågasatt öfverflyttning till Terwakoski kan befattningen utan vidare indragas. I motsatt fall ställer sig frågan något annorlunda. Förutsatt att alla de yttersta möjligheter, som ofvan berörts för minskande af den högre aflönade personalen, utnyttjas d.v.s. indragning af följande befattningar: assistenten, driftsingeniören, kontorschefen och byggmästaren, måste disponenten som en särskild befattning bibehållas, men besättes med en tekniskt bildad person. I annat fall bör åtminstone driftsingeniören bibehållas. Finnes driftsingeniör kan byggmästaren undvaras. Det skulle sålunda väga mellan disponenten och de två återstående; assistenten & kontorschefen. Assistenten har en uppgift att ersätta första ingenjören vid förfall och då inhemska tekniker i våra specialiteter äro nästan omöjliga att uppbringa, vore det mycket riskabelt att afhända Boleget den arbetskraft som finnes. Den nuvarande innehafvarens tjänstetid berättigar dessutom honom till att blifva behandlad med större hänsyn än någon af de andra. Disponentens förmåner äro nu större än de andras sammanlagda, hvilket talar till de senares förmån. Då Alltför stora och häftiga omställningar sällan kunna genomföras utan störingar, kommer man till att disponenten lättast kan undvaras. Det praktiska genomförandet af denna åtgärd förorsakar de minsta rubbningar. Alla funktionärer med fackutbildning kvarstå utom byggmästaren, som driftsingeniören delvis ersätter. Genom att belasta kontorschefen med en del af disponentens löpande arbete, kan befattningen skötas af tekniska

ledaren. Han har till sitt förfogande fullständig hjälppersonal, kan i hög grad effektivt utnyttja sin assistent för det löpande arbetet i bruket och därigenom vinna någon timme af dagen för föredragning och beslut inom de öfriga verksamhetsområdena och för allmänna frågor. Andamålsenligt uppställda, korta rapporter och måhända något regelbundnare besök på bruket skola gifva verkställande direktören full möjlighet att följa med, kontrollera och öfvervaka arbetena samt inrikta utvecklingen på bruket.

Utan att föregripa ev/ andra möjligheter, kan sålunda på basen af det föregående, följande direkta inbesparingar inom förvaltningen föreslås genom uppsägning af:

disponenten (6 mån. uppsägning)	Fmk. 150.000:-
byggmästaren (3 mån. ")	" 35,000:-
biträdande agronomen	" 20,000:-
jordbrukspraktikanten	" 10,000:-
öfvermaskinföraren	" 15,000:-
riteren (åtminstone temporärt)	" 20,000:-

Fmk. 250,000:-

Genom utverkat statsunderstöd för folkskolan minskas utgifterna för densamma med c:a

" 35,000:-

Genom utbrytning af Terwakoski till egen kommun bär kommunalskatten kunna minskas, men åtminstone utgifterna för folkskola & sjukvård (enl. inlämnad promemoria af 12 dennes) med

" 50,000:-

Genom att egendomens trädgård omlägges till en handelsträdgård, vinnas vid indragning af disponentens, agronomens & forstmästarens natura- jämte icke nödvändiga representationsförmåner från den c:a

" 15,000:-

Skulle handelsträdgården sedan ej bära sig, bör den efter vunnit erfarenhet indragas.

Att angifva något belopp för möjliga inbesparingar på löpande omkostnader låter sig icke göra, men en del poster bland förvaltningsfabrikationsomkostnader kunna tvivelsutan nedbringas om yttersta sparsamhet ålägges vid utförandet af remonter, vägunderhåll m.m.d. som också i smärre löpande utgifter.

FABRIKATIONENS största kostnadsgrupper förutom omkostnaderna äro:

- I. Löner
- II. Material
- III. Kraft & bränsle.

I. Penningslön för arbete regleras i hufvudsak af faktorer, som till stor del undandraga sig förvaltningens inflytande. Väsentliga besparingar genom lönesänkningar kan därför uppnås blott om fallande konjunktur tvingar till allmän sänkning inom industrin eller om lönerna tidigare utbetalats abnormt höga. Då ingendera nu är fallet, kan en allmän besparing icke erhållas.

Öfriga förmåner. Vid den direkta penninglönen hafva en hel mängd olika förmåner, hvilka kunna diskuteras. Krigs- & kristiden framkallade de mest varierande former för temporär hjälp, som tillsammans med kvarlevor från äldre tider på sin tid bildade en i hög grad brokig och invecklad aflöning. Med tiden hafva en stor del af dem bortarbetats så att numera barnhjälpen ensam kvarstår. Den utgår nu per månad med 30 mark för första barnet, 40 mk för det andra och 50 mk för alla följande under 15 år. Då denna förm af understöd utgår fullkomligt oberoende af öfrig aflöning och på många andra håll fullständigt afskaffats, kan man tänka sig en åtminstone gradvis verkställd indragning. Om hjälp för första eller endast ett barn (30 mk per familj & månad) indrages, blir besparingen c:a 38,000 mk per år. Minskas barnhjälpen därutöver för alla följande barn till 30 mk (från 40 & 50) blir besparingen i allt c:a 55,000 mk. per år. Nu utgör densamma c:a 92,000 mk. per år.

De främsta naturförmånerna äro fri bostad, ved och lyse. Vid de flesta bruk torde denna förmån beviljas blott åt tjänstemän, förmän & maskinförare, medan arbetarena betala för ved & bostad ett fastställt vanligen moderat pris. Dessutom hafva en del bruk reglerat vedkvantite-

ten för dem som hafva fri ved. Hos oss äro alla bostäder jämte ved & lyse oreglementerat kostnadsfria. Pretentionerna på remont & underhåll af bostäder variera naturligtvis.

De poster utgifterna härför belöpa sig till äro mycket kända, särskilt veden, som för tjänstemän, förman, arbetare, skola, samlingshus, bastu & tvättstuga stiger till c:a 5500 m³ per år eller enl. ett medelpris af 60 mk per m³ = Fmk. 330,000:--. Det ligger psykologiskt i sakens natur att den ved, som utan ansvar eller ekonomisk uppoffring användes, åtgår i betydligt större kvantiteter än annars vore fallet och att den därför knappast minskas i behörig grad med enbart en vädjan till de anställda. Här står utan tvifvel en berättigad besparing att göras och om den uppskattas till c:a 15 % eller Fmk 50,000:-- , torde beloppet af en ojäfvig komma att betecknas som moderat. Frågan är af mycket ömtålig natur, men borde icke vara omöjlig.

Sommarledighet har beviljats alla arbetare, som varit i arbete ett kalenderår med 2 veckor. Lagen af år 1922 föreskrifver 7 arbetsdagar och besparing skulle uppstå om endast för längre tids tjänst fulla 2 veckor skulle beviljas.

II. Material. Den allt allmännare trustbildningen har förenklat inköpen, men samtidigt ställt anskaffningen af vanligt löpande material i stor utsträckning utom konkurens. Vid densamma iakttages gifvetvis så godt sig göra låter samma bemödanden att få det billigt, som vid beställning af lump, maskinell nyanskaffning m.m. Fluktuerande valutor och konjunkturer göra alla beräkningar osäkra.

III. Kraft & bränsle. För de stora missförhållanden, som i detta afseende funnits, äro åtgärder redan dels vidtagna dels projekterade. Den nya economisern är i drift sedan sommaren 1922 och har gifvit betydlig bränslebesparing. Af 4 nya öfverhettare till ångpannor äro 2 i drift, den tredje blir färdig i slutet af denna månad och den 4 i medlet af mars. Omändringen af brukets varmeledning är afbruten för att snabbare få det nya riteriets uppvärmning i gång, men blir slutförd under våren. Nya elektriska kraftcentralen är praktiskt taget driftfärdig. Den sättes i gång efter 7-10 dagar, hvarvid den gamla ångturbinen definitivt stoppas och stora ångmaskinens öfverbelastning minskas med c:a 100 hkr. Återstående motorer, som ingå i elektrifieringsprogrammets första del och

och under fjolåret skulle levereras, blifva alla under de närmaste 2 månaderna uppmonterade och efter hand tagna i drift. Ett vidare fortgående med elektrifieringen är den åtgärd, som tillsvidare snabbast ger kraft- & bränslebesparande resultat i stort genom att ångförbrukningen ansenligt minskas så snart stora ångmaskinen kan slopas och den nya kraftcentralen börjar arbeta under fördelaktig belastning samt genom att kraftförbrukningen i tunga och långa transmissioner bortfaller. Då inbesparas jämval en mängd drifremmar, lager, smörjoljor m.m.d. För framtiden finnes ett afsevärt kraftöfverskott i reserv.

PRODUKTIONEN är annu en faktor som afsevärt inverkar på driftresultatet. Gifvetvis bär densamma i alla detaljer egna full uppmärksamhet särskilt öfvertidsarbetet, men mest framtråda: produktionens storlek, stoff-förlusten och utskottsprocenten. Det är den tekniska ledningens främsta uppgift att egna sin omtanke härät med möjligast arbetsbesparande metoder, men gifvetvis iakttagande fabrikkets kvalitet.

Genom delvis omläggning af fabrikationen för den västerländska marknaden har det förut knappa holländeriet förorsakat stoffbrist på maskinerna och minskad produktion. Nya holländare borde anskaffas. Kokarena medgifva icke lumpens tvättning i dem, hvilken i stället helt och hållet försiggår i halftygholländarena under ogynnsamma omständigheter och stor stoff-förlust. Stoffåtervinnningen från maskinernas våtparti är bristfällig och utskottsprocenten för en del papper kan nedbringas.

Kapitalinvestering för företaget inskränkes i görligaste mån för att genom minskning af skulderna uppnå besparingar på intressekontot. I den mån kapitalet möjligen annu kan nedläggas utöfver hvad redan påbörjade arbeten fordra, borde detta tjäna rent produktiva eller ekonomiskt besparande ändamål. Enligt det föregående vore dessa:

Elektrifieringens gradvisa fullföljande,

Anskaffande af en kokare, när de gamla öfverflyttas till nya risterbyggnaden,

Anskaffandet af nya holländare, främst fin- & blekholländare,

Lösandet af stoffåtervinningsfrågan.

Dessa torde vara de främsta innan andra kunna komma i ordningen, såvida icke svårigheterna att anskaffa tillräckligt ved, framtvningar torfafverknigen, som annars helst borde anstå tills afverkningsmetoderna blifva bättre utexperimenterade.

Jordbruket kan betecknas som ett nödvändigt ont, hvilket man ej kan undgå, men som ej heller bär sig. Frågan därom är och förblir en bokföringsfråga. Tyvärr äro dessa behof, som i längden icke kunna förbises, mycket stora. De förbigås dock här liksom en del andra, emedan på dem inga besparingar kunna göras och deras förverkligande nödtvunget måste framskjutas.

Terwakoski den 14 januari 1923.